

Dorian Duda

Operacyjne metody zwalczania terroryzmu w świetle polskiego i niemieckiego procesu karnego¹

Wstęp

Kres drugiej wojny światowej rozpoczął zmiany w postrzeganiu wojny jako zjawiska. Stopniowo zaczęły tracić na znaczeniu międzypaństwowe konfrontacje, poprzedzane deklaracjami czy ultimatami. Coraz większą rolę zaczęły odgrywać organizacje militarne, które, korzystając z mniej lub bardziej konwencjonalnych metod, usiłują zbrojnie osiągać swoje cele. Dowodem na ich wzrastające znaczenie jest m.in. rozszerzenie interpretacji artykułu 51 Karty ONZ i uznanie niezbywalnego prawa państw do samoobrony także w przypadku napaści zbrojnej przez podmioty niepaństwowe. Tradycyjny termin wojna ustępuje miejsca pojęciu konflikt zbrojny, w którym próbuje się odzwierciedlić przekształcenia, z jakimi mierzą się instytucje dbające o zewnętrzne i wewnętrzne bezpieczeństwo państwa.

Złożoną wojnę hybrydową, która łączy elementy psychologiczne z niekonwencjonalnymi działaniami partyzanckimi, destrukcyjnym penetrowaniem cyberprzestrzeni, a także konwencjonalnymi działaniami militarnymi prowadzą ugrupowania terrorystyczne. Taka aktywność nie może zostać przypisana podmiotom państwowym i nie jest prowadzona na zasadach *iuris in bello*. W wielu wypadkach mechanizmy reagowania sprowadzają się zatem do wykorzystania istniejących przepisów prawa krajowego. Materialne prawo karne typizuje przestępstwa o charakterze terrorystycznym i przewiduje ich penalizowanie *post factum*. Dla bezpieczeństwa państwa ważniejsze są jednak możliwości, jakie w zakresie przeciwdziałania terroryzmowi i zapobiegania tym przestępstwom mają instytucje państwowe.

W niniejszym opracowaniu zostaną poddane analizie metody operacyjne służące zwalczaniu terroryzmu *pre factum*, wykorzystywane przez służby polskie i niemieckie. Należy zwrócić uwagę na to, że tego rodzaju narzędzia są uważane za swoistą „szarą strefę” i że niejednokrotnie ich charakter bywa podważany. Dzieje się tak dlatego, że działania operacyjne nie są precyzyjnie zdefiniowane, trudno je w sposób jednoznaczny zakwalifikować do danej dziedziny prawa, a ich podejmowanie niekiedy balansuje na granicy bezprawia i jest realizowane niejawnie. Metody, które są wykorzystywane do zminimalizowania takich zagrożeń, jak infiltracja środowisk religijnych, radykalizacja mniejszości narodowych czy zamachy terrorystyczne, stanowią zespół działań o charakterze wywiadowczym, analitycznym, informatycznym i policyjnym. W polskim systemie prawnym czynności operacyjno-rozpoznawcze są w doktrynie ujmowane tradycyjnie jako element postępowania karnego *sensu largo*. Jest to stanowisko sporne, gdyż z jednej strony są

¹ Fragmenty pracy magisterskiej pt. *Operacyjne metody zwalczania terroryzmu w świetle polskiego i niemieckiego procesu karnego*, która zajęła I miejsce w konkursie Szefa ABW na najlepszą pracę magisterską/licencjacką z dziedziny bezpieczeństwa wewnętrznego państwa (edycja 2015/2016). Autor jest absolwentem Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą oraz aplikantem adwokackim przy ORA we Wrocławiu. Redakcja dokonała w tekście niezbędnych poprawek oraz zmian numeracji przypisów (przyj. red.).